

## Vabilo

s katerim vas vabimo, da se udeležite dne 26. septembra 1948 II. okrajnega gasilskega zleta v Ptuj ter gasilske akademije v mestnem gledališču v Ptuj, katera se bo vršila dne 25. sept. 1948 ob 20. uri zvečer.

## Spored gasilskega tedna

Pripravljalni odbor za izvedbo gasilskega tedna si je postavil plan za gasilski teden, kateri bi bil sledeč:

1. V tednu gasilstva bo v ptujskem okraju 110 množičnih sestankov, ki se bodo vršili po vseh KLO-jih in večjih vaseh.
2. Dne 22. sept. 1948 se bodo vršili v Ptuj, Gorišnici, Ormožu in Sv. Lovrencu na Dravskem polju strokovni gasilski tečaji za novo sprejete člane gasilstva in pa za mladince iz KLO-jev, kjer ni gasilskih društev.
3. Skozi ves teden gasilstva se bo vršilo 60 gasilskih mokrih vaj in to nočnih ter dnevnih. Naredila se bo čim večja propaganda, da tem vajam prisostvuje čim več civilnega prebivalstva.
4. Po vseh množičnih organizacijah, kot OF, SKOJ, LMS, AFŽ, ZB in sindikatih ter KLO-jih se bo popisalo vse članstvo, ki se želi vpisati v gasilska društva.
5. V soboto, dne 25. sept. 1948, se vrši v mestnem gledališču v Ptuj gasilska akademija z raznimi točkami (petje, telovadba, harmonikarji, zborne in posamične recitacije, lahka atletika itd.).

Po bogatem sporedu v nedeljo, dne 26. sept. 1948, bo prosta zabava v Gasilskem domu v Ptuj. Vljudno vabljeni!

Okrajno poveljstvo.

6. V nedeljo, dne 26. sept. 1948, se vrši v Ptuj II. okrajni gasilski zlet, in sicer:
  - a) dopoldne ob 8. se prične tekmovalno 14 najboljših čet iz ptujkega okraja.
  - b) Ob 11. uri je povorka s športnega telovadišča ob Ormoški cesti na Kvedrov trg, kjer bo zborovanje (govori itd.).
  - c) Ob 14. uri nastop 300 gasilcev s prostimi vajami.
  - d) Nastop najboljših desetine v trodelnem napadu.
  - e) Nastop mladincev in mladink v trodelnem napadu.
  - f) Gasilska štafeta 4x400 m.

Pri vsem tem obširnem programu je nujno, da je gasilstvo, kakor tudi vse druge organizacije, dobro pripravljeno in da bo teden gasilstva za ptujski okraj res velika manifestacija in da gasilstvo res populariziramo, da pridobimo čim več novega članstva, ter tako očuvamo pridobitve naše borbe in petletnega plana.

Okrajno poveljstvo.

## Preprečujemo požare!

Delovno ljudstvo vlaga sleherni dan ogromne napore za zgraditev nove socialistične domovine. Gradimo tovarne, zadrzne domove in druga industrijska in gospodarska poslopja. Samo iskrica ali mali plamenček zaradi malomarnosti in ne previdnosti — pa ogenj uniči v kratkem času to, v kar delovno ljudstvo vlaga svoje napore. Zato preprečujemo požare, kajti tudi s tem čuvamo ljudsko imovino.

Ne prižigajmo vžgalic v prostori, kjer je nevarnost, da se povzroči požar. Zaradi tega bodimo pozorni, kadar imamo opravka v skednju, hlevu, na podstrešju, skladišču, v kletih, v delavnicah, obratnih prostorih, ki so po značaju proizvodnje nevarni za vžig.

Posebno veselje otrok je igra z vžgalicami. Nadzirajmo otroke in jih stalno podučujemo, kakšno nevarnost predstavlja samo ena vžgalica. To opozorilo naj ne velja samo otrokom, temveč tudi kadilcem, ki se sprehajajo po gozdu! Pazimo in ne odmetavajmo po gozdu gorečih vžgalic in tleh cigaret.

Ne prerivajmo se v gneči s prižgano cigareto in ne prižigajmo jo takrat! Vsi moramo vedeti, da v dvoranah, gledališčih, kinodvoranah in raznih delavnicah ne smemo kaditi. Ne samo zaradi nevarnosti požara, temveč tudi iz higienskih ozirov.

V gozdu, v bližini stanovanjskih in gospodarskih poslopj ter v bližini žitnih polj, kozolcev, slamnih kop itd. ne smemo kuriti.

Gospodinj! Pazite, da vam pri štedilniku ali peči ne izpadejo ogorki žerjave! Imejte urejene predpeknjake! Ne odlagajte gorečega pepela

v lesene zaboje, temveč ga polijte z vodo in odložite zaboj s pepelom od predmetov, ki se lahko vnamejo. Če se vam vname mast v ponvi, jo pokrijte s pokrovko ali pa vrzite vanjo pest moke, nikdar pa ne vode! Ne dotikajte se z rokami električnih stikal!

Likalniki, električni kuhalniki, peči, dimniki in odprta ognjišča so zelo nevarni, če nimamo nad njimi stalnega nadzora. Ti so nam že nešteto-krat samo zaradi ne previdnosti ali malomarnosti povzročili nenadomestljivo škodo.

Uredimo si pravilno električno napeljavo. Tudi kratak stik je enako nevaren kakor igra z vžgalicami. Zelo veliko nevarnost predstavlja nepravilna električna napeljava v milnu, bencinskem skladišču in gospodarskih poslopjih!

Ne ovirajmo dela dimnikarju pri njegovem opravilu. Poslušajmo njegove nasvete za odstranitev nevarnosti pred požarom!

Pregledujemo redno podstrešje in shrambe, da se nam ne nabira nepotrebna navlaka, ki povzroča in pospešuje požar. Pripravimo si najnujnejšo količino vode za začetno gašenje! Količino vode za začetno gašenje, uredimo si vodne rezervoarje, da ne ostanemo v primeru požara starih rok.

Če nastane požar, rešujemo v prvi vrsti ljudi, nato živali. Pazimo na otroke, ki se zaradi strahu poskrijejo pod posteljo, za omare ali v omaro. Odvežimo živino, da se sama hitro reši!

Izpolnimo svoje dolžnosti za preprečevanje požarov, da bomo s tem podprli napore pri delu za boljše življenje!

## Nevarnost eksplozije bencina

Vedno in vedno se poudarja nevarnost bencina za eksplozije in požar, na kar pa se polaga le premalo paznje, vsled česar pride do večjih ali manjših nesreč. V tem članku vam hočem prikazati katastrofo samo dveh takih nesreč, kjer se bilo več ali manj škode in kjer je bilo tudi človeške žrtve. Prva taka nesreča je bila v Ptuj leta 1890, ko sta se vnela dva bencinska soda in eksplodirala, pri čemer je bilo osem smrtnih žrtev, med njimi en gasilec. Požar je trajal 26 ur neprestano. Že po tem se vidi, da lahko tako mala količina bencina naredi ogromno nesrečo in škodo.

Drug tak požar vam hočem opisati bolj podrobno, da boste lahko proti bencinu podvzeli potrebne preventivne mere.

Bilo je v nedeljek, 14. junija 1947, ko se je zbralo na Tyrševem trgu k predstavi akrobata Aleksija precej ljudi, ki so z vidnim zanimanjem sledili izvajanjem akrobata. V hipu pa je tišina pretrgala močna detonacija. Ljudje so se prestrašeni

pričeli ozirati okoli in v istem hipu se je lahko opazilo, kako so se iztrgala večna vrata barvarne Stros in kmalu nato je bila veža in nekatere sobe v plamenu.

Ugotovilo se je sledeče. V kleti je imel lastnik hiše sod bencina. Sod sam je imel že manjšo luknjico, skozi katero je polagoma pronical bencin in v kleti izhlapeval. Ker ni klet dovolj zračna, so se ti hlapi v kleti nabrali. Kuharica, ki je prav kar nastopila službo, je šla v klet po vino. Svetila si je navadno s svečo. Ko je stopila v klet, so se bencinski hlapi vžgali, nakar je v hipu nastala močna eksplozija, ki je povzročila, da so popokale na hiši šipe in da so se vežna vrata kratkoma iztrgala iz tečajev. Poškodovane so bile tudi stene. Nevarnost je bila še tem večja, ker se ni vžgal bencin v sodu, kar bi znova lahko povzročilo eksplozijo. Zraven stanovanjske hiše se je na nahajala še kemična barvarna, kjer so se nahajale barve in podoben lahko vnetljiv material.

Reševanje je bilo zelo oteženo

## Masovni sestanki v tednu gasilstva

Da se gasilska organizacija čim bolj popularizira, je potrebno, da se vrši čim več masovnih sestankov, potom katerih se ljudstvo seznani z gasilsko organizacijo in gasilsko službo sploh. Ti masovni sestanki se bodo vršili prav po vseh KLO ptujkega okraja, za kar so odgovorne vse masovne organizacije, kot: KPS, SKOJ, LMS, OF, AFŽ, Zveza borcev in sindikati, prav posebn po krajevni ljudski odbori, kateri morajo vso organizacijo izvesti. Vsi KLO bodo dobili posebno navodila, s katerimi naj naredijo čim širšo propagando in da se pritegne na ta predavanja čim več ljudstva. Vsi KLO bodo dobili tudi imena tistih, ki bodo vršili predavanja, s katerimi se potem predsedniki morajo zmeniti, kdaj in kje se bo vršil tečaj, da potem ne bo kakih zmešnjav. Masovni sestanki se bodo vršili v sledečih KLO-jih:

|                  |                |
|------------------|----------------|
| Sv. Vid pri Ptuj | Medvedce       |
| Pobrezje         | Podgorci       |
| Majski vrh       | Desternik      |
| Lancova vas      | Janeževci      |
| Sela             | Formin         |
| Zg. Pristava     | Gerečja vas    |
| Gorca - Dežno    | Sv. Kungota    |
| Majski vrh       | Zamušani       |
| Vareja           | Sakušak        |
| Jurovci          | Hardek         |
| Žetale           | Leskovec       |
| Podlehnik        | Vel. Varnica   |
| Nova cerkev      | Loperšice      |
| Gruškovec        | Majšperk       |
| Biš              | Mezgovci       |
| Trnovski vrh     | Moškanjci      |
| Cirkovci         | Nova vas —     |
| Deženci          | Markovci       |
| Cvetkovci        | Čalovci        |
| Levanji          | Lešnica        |
| Dornava          | Polenšak       |
| Gajevci          | Podvinci       |
| Slovenja vas     | Ptuj           |
| Gorišnica        | Mestni vrh     |
| Grabčinski breg  | Vurberg        |
| Hajdina          | Naraplje       |
| Pavlovci         | Spuhlja        |
| Skorošnjak       | Stojinci       |
| Gruškovje        | Slavščina      |
| Hum              | Cirkulane      |
| Sestirje         | Paradiž        |
| Mihovci —        | Gradišček      |
| Dragonja vas     | Juršinci       |
| Muretinci        | Sikole         |
| Obrež            | Sv. Marjeta    |
| Ormož            | na Dr. polju   |
| Pacinje          | Velika Nedelja |
| Brezovci         | Zagorci        |
| Kicar            | Zavrč          |
| Rogoznica        | Turški vrh     |
| Grajena          | Pleterje       |
| Ptujška gora     | Gruškovec      |
| Dolena           | Slatina        |
| Središče ob Dr.  | Sv. Lovrenc    |
| Sv. Andraž       | na Dr. polju   |
| v Slov. gor.     | Starše         |
| Strajna —        | Trgovišče      |
| Rodni vrh        | Zabovci        |
| Sedlašek         | Sobetinci      |
| Apac             | Gorenjski vrh  |
| Trnovska vas     | Stoperce       |
| Bišečki vrh      | Župečja vas    |

Po vseh teh KLO se bodo vršili masovni sestanki o pomenu gasilstva v Tednu gasilstva od 19. do 26. septembra 1948. Vsak zaveden državljan se bo tega sestanka sigurno udeležil, kjer bo dobil podlago za očuvanje naše vseljske imovine pred požari, ker danes, ko se gradi socializem in ko vidno raste industrija, je nujno, da zagotovimo preventivne mere pred požari.

Okrajno poveljstvo

vsled velike množice ljudi in drugič pa, ker gasilci niso mogli takoj ugotoviti, kaj je prav za prav vzrok požara, odnosno kaj je vzrok eksplozije.

Kuharica, katera je bila toliko ne previdna, da je šla v klet k bencinskemu sodu s svečo, je obležala v kleti nezavestna in gasilci so jo rešili skozi okno ter odpeljali v bolnišnico, kjer je naslednji dan za poškodbami umrla, poleg tega pa sta bili ranjeni še dve drugi osebi, kateri sta bili tudi odpeljani v bolnišnico. Požar so gasilci takoj lokalizirali, ker so bili takoj na mestu. Po vsem tem se vidi, kakšen učinek ima hiter nastop gasilcev, kateri so s hitro akcijo požar takoj pogasili in s tem obvarovali za več milijonov vrednosti.

Ta slučaj naj bo vsem drugim v opomin, da ne bodo hodili okrog bencinskih sodov s svečami ali drugimi nezavarovanimi svetilkami.

## O samovžigih sena

Znano je, da se seno, slama, detelja, listje in slično pod določenimi pogoji vžge samo od sebe. Dasi ravno so bistvo samovžiga in vsi pojavi ter predpriprave zelo zamotana zadeva, ki ni niti povsem raziskana, poznamo že glavne vzroke in povode samovžiga. Rastline, oziroma njih celice živijo in »dihajo«. To življenje traja še nekaj časa potem, ko se rastlina posuši. Zlasti semena zadržijo še dolgo življenjsko silo in kalijo še po daljši dobi, čim imajo na razpolago dovoljno količino vlage in toplote. Poleg tega mrgoli v sveže posušeni krmi ali stelji ogromno glivic, bakterij in drugih mikroorganizmov, ki se razmnožujejo. Vse te pojave — dihanje rastlinskih celic, kaljenje semen in razmnoževanje mikroorganizmov prštevanmo med biološke pojave, ki so prazvor poznejšega samovžiga. Navedeno biološko delovanje povzroča ta vlaga in primerna toplota. Vlaga se nahaja še vedno v suhih bilkah in listih, še več je je seveda, če niso dovolj osušeni. Lahko pa ovlažijo suho krmo tudi zunanji vzroki, kot dež, rosa, megla itd. Toplota pa se tvori že pri samem biološkem procesu z dihanjem celic, kaljenjem semen in razmnoževanjem glivic, bakterij itd. Če pa ta toplota ne more odhajati, n. pr. v notranjosti večje kopice sena ali mokre trave, se zviša na 50 do 70° C. S tem pa biološki proces poneha, ker poginejo glivice in mikroorganizmi že pri temperaturi 40° C in tvorijo razkrojne produkte, ki so zelo občutljivi za toploto. Pri 70° C začnejo že zogljevati in izločajo zelo fino luknjičasto ogelje, ki hlastno vpija zrak in zgostja kisik v svoji luknjičasti površini. To je zopet vezano s tvorbo toplote, ki naraste na 100° C in še preko, če ne more uhajati. Ta vročina pa poškoduje že rastlinske sestavine kot beljakovine, maščobe in škrob, ki tudi pooglene. Proces gre dalje — ogelje vsrkava kisik in tvori toploto. Čim naraste ta na 130° C, je že podana možnost samovžiga. Zaradi zvišanja toplote se namreč cela gmota osuši in zrahlja, kar omogoča zopet dostop večji količini zraka. Pri tem prične zogljevati že najodpornjša rastlinska sestavina — celuloza. Pri temperaturah nad 200° C se tvori posebna vrsta oglja (rjavo ali rdeče ogelje) ki se na zraku pri tej toploti že vžge samo od sebe.

V večjih skladih sena ostane navedeni razkroj skrit dneve in tedne, ker gornja plast vsrka vse pare, dim in tudi smrad po zasmojenem. Približno 12 do 48 ur pred izbruhom požara se pa tudi iz večjih kop začne kaditi in partiti. Zavonja se tudi smrad po zasmojenem senu. Čim manjša je kopica, tem manjša je tudi možnost samovžiga, ker toplota laže uhaja. Če pa se vžge, se tudi dim, pare in smrad hitreje pojavijo.

Ako po prefeku 10 tednov, ko je seno in detelja spravljena pod streho, ni opaziti preje navedenih znakov in upadanja, je nevarnost samovžiga praktično izključena, seveda, če naknadno ne pride v dotiko z vlago.

Če se seno zmoči zaradi slabe strehe od zgoraj, to ni tako opasno kot v primeru, če se zmoči od strani. Najnevarnejša za samovžig pa je mokrota, ki pride od spodaj. Vlažna tla stalno ogrožajo! Nevarne so pa tudi poplave, talna voda itd. Zanimivo je tudi, da se nagiba k samovžigu bolj seno, ki je bilo ovlaženo od rose, kot pa seno, ki ga zmoči dež.

Iz prednjega lahko podvzamemo varnostne ukrepe za zaščito sena, ki veljajo obenem za ostale vrste krme in stelje. Najvažnejši bi bili sledeči:

1. Spravljaj le dobro osušeno seno! V naših krajih, kjer sušijo seno na travnikih ali v kozolcih, je manj samovžigov kot v deželah, kjer sušijo seno v stogih.

Vlažno seno odberi, posuši ponovno in šele potem vskladišči na vrhu kopic.

2. Senika ne smeš napolniti do varha. Med vrhnjo plastjo sena in streho naj bo vsaj 1 meter praznega prostora. Po možnosti pa zlagaj seno tudi tako, da so vmes prehodi in se na ta način kope zmanjšajo. Skrbi tudi za dobro zračenje.

3. Prvih 10 tednov stalno opazuj seno! Od časa do časa razkopljaj kopice in se prepričaj, če ni preveč narasla toplota v notranjosti.

4. Čim opaziš sumljive znake (upadanje — zlasti v podobi lijaka, duh po zasmojenem, pare in dim), obvesti takoj gasilce. Čim je vse pripravljeno za gašenje (v ceveh mora biti že voda), je treba seno popolnoma premetati, žareča mesta polit z vodo in zdravo seno izločiti. Navadno je takšno seno za krmo neuporabno, ker smrdi po dimu in ga živina odklanja.

Previden in pazljiv kmetovalec lahko reši seno, če ga takoj, čim le malenkostno naraste toplota, premeče in prezrači.

## Delavci, kmetje in delovna inteligenca!

Z zavestjo, da delaš za sebe in za skupnost vse naše domovine, za čuvanje našega bogastva pred požari in drugimi nevarnostmi — vstopaj v gasilska društva, katera so danes po zmagi delovnega ljudstva nove Jugoslavije postala njegova last. Delovni in napredni člani gasilskih društev bodo v veliko pomoč pri graditvi socializma v naši državi.

Zaradi velikega porasta naše industrije je potrebno, da se razširi tudi tisti kader, ki bo očeval pridobitve našega petletnega plana, zato se bo vsak zaveden član OF, mladinec ali mladinka ter naše žene vključeval v gasilska društva, da bomo s tem očuvali to, kar nas vodi v socializem.

Javi se pri poveljniku gasilskega društva in s podpisom potrdi, da hoče tudi ti postati član gasilskega društva in sodelovati pri očuvanju pridobitev naše borbe in s tem doprinesti svoj del v borbi za socializem.

Okrajno poveljstvo.

## Na ptujskem trgu

Kljub strogemu nadzorstvu tržnega nadzornika in drugih organov, najdemo še tu in tam prodajalke, ki se ne držijo predpisanih cen. Opaža se, da nekatere kmetice še niso prišle do tega, da bi prodajale poljske pridelke po uradno določenih cenah in na tehtnici.

Kdo je prav za prav krivec? Nekateri trdijo, da tržni nadzornik, kateremu je podrejeno poslovanje na trgu.

Ugotovilo pa se je, da ni tako! Pogledajmo si sledeče:

Kupovalka stoji poleg prodajalke in čaka, da se nadzornik umakne, nato pa pravi:

»Zdaj mi pa dajte hitro! Koliko zahtevate? Hitro, hitro, da ne vidi nadzornik. Veste, če naju dobi, da se ne drživa cen...«

Tako se začne navijanje cen brez vednosti naših organov. Navijajo jih gospodinjje iz malomeščanskih družin, ki stremijo za tem, da bi se cene kmečkim pridelkom čim bolj dvignile in bi na ta način bili prizadeji potrošniki iz slabše stoječih družin.

Kako prebrisane so naše prodajalke, sem opazil že večkrat. Na trg pride prodajalka, se ne zmeni za cenik in vpraša soprodajalko:

»Mica, kako tržiš z jajci?«

Soprodajalka ji odgovori tiho:

»Na ceniku so po 6 dinarjev, tu pa jih lahko prodajaš po 7 do 8 din. Samo pazi, da te ne vidi nadzornik!«

Take navijalke cen so predvsem iz družin velikih in premožnih kmetov, ki jim je vsaka cena prenizka. Iz tega lahko sklepamo, da navijanje cen povzročijo na eni strani malomeščani, na drugi strani pa veliki kmetje. Prve in druge vežejo še vedno isti interesi: špekulirati in goljufati poštene potrošnike, delovne ljudi.

Na ptujskem trgu bi bila potrebna budnejša in ostrejša kontrola, ker bodo le na ta način prišli vsi potrošniki do enakih pravic, ki bi popolnoma zadovoljile potrebe našega delovnega človeka.

Vsa naročila pošiljajte na upravo, dopise, objave in oglase pa na uredništvo lista »Naše delo«. Naslov uprave in uredništva: »Naše delo« Ptuj, OLO, II. nadst., soba št. 24.